

Русин Русinov /ВТУ, В. Търново/
ТРАДИЦИЯ И ПРЕИМЕНУВАНЕ

Топонимичните /местните/ названия са се формирали в течение на векове и тяхната съвкупност съставя топонимичната система на езика, която е специфична за всеки народ. Топонимичната система показва изключителна устойчивост, въпреки че и в нея настъпват изменения. Устойчивостта на топонимите произтича от тяхната функция да дадат индивидуално /собствено/ название на определен географски обект и по този начин да го отделят, да го отграничат от останалите географски обекти.

Преименуването на географски обекти съпътствува цялата история на нашия народ, но в миналото този процес се е извършвал по естествен път, без специално декретирание. Формирането на национално съзнание у българите през Възраждането намира израз и в стремежа да бъдат изоставени названията на селища, дадени от турската администрация, като бъдат заменени с български, напр. Филибе - Пловдив. След Освобождението турските имена на много селища се заменят с нови, български /особено силен е този процес през 1934 г./. По-голямата част от новите имена са сполучливи /напр. Маково, Миладиновци, Кръшно, Трапиче, Светлен, Глогинка, Заветно и т.н./, но има и несполучливи, които още тогава са предизвикали критични отзиви /Левски, Капитан Петко и др./. Към сполучливите трябва да отнесем и Добротица, Осенец, Камено, Каменово, Калояново, Калояновец.

Поради недостатъчно познаване типологията на българската топонимия и на принципите на именуване, утвърдени в нея, някои грешки и слабости от миналото бяха повторени и след Девети септември. Основният мотив при преименуване на селища сега бе да се отдаде почит към паметта на велики българи от миналото и от по-ново време, както и към паметта на загинали в антифашистката борба професионални революционери, партизани, ятаци и други дейци. В това отношение успехи също има: Чапаево, Антоново, Камбурово, Върбаново, Благоевград, Велинград, Михайловград и много други.

Когато предложеното име е съобразено с изискванията за топонимично название /краткост, лаконичност, цялостна оформеност, изразителност, възможност да се образуват производни имена -

названия на жител и относително прилагателно име/, то се възприема безпрепятствено и за кратък срок уляга в речта на населението. Но понякога се пренебрегват тези изисквания, тъй като на преден план излиза само стремежът да бъде увековечено името на заслужилото лице, а се подценява не-по-малко основното изискване: новото име да се въвежда естествено в топонимичната система на езика, да е кратко и изразително, да позволява да се образуват от него производни имена. Не бива да се забравя, че антропонимичната и топонимичната система имат свои особености и се подчиняват на свои закономерности и поради това не е подходящо името на заслужилата личност механически да се пренася като название на селище /напр. вм. Малчика по-добре би било да бъде Адалбертово/.

Станке Димитров като име на град също не е съвсем подходящо, тъй като са неподходящи изрази като: "Отивам в Станке Димитров", "Пътувам за Станке Димитров", "Аз съм от Станке Димитров". По тая причина населението нерядко видоизменя и скъсява подобни имена: /"Пътувам за Станкетото", "Отивам в Станкетото".

Не са подходящи също и селищни названия, които се употребяват и като названия на по-обширни области, напр. гр. Мизия, гр. Средногорие и др., въпреки че от тях могат да се образуват производни. Израз като "Аз съм от Мизия" е двусмислен.

Най-сетне ще отбележа, че увлечението по време на култа към личността да се подменят стари селищни названия /Варна, Тумен, Сопот, Карлово и др./ бе преодоляно и на тези селища бяха възвърнати истинските имена.
